

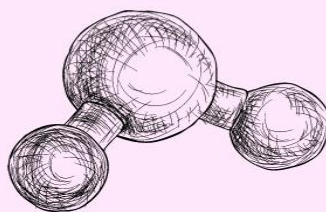
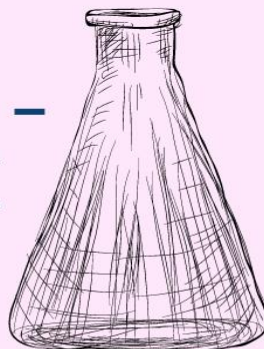
ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-КИЗЛАР УЮШМАСИ

Olima

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ МИЛЛИЙ МАҚСАДЛАРИГА ЭРИШИШДА ЁШ ОЛИМАЛАРНИНГ ИЛМ- ФАНДАГИ ФАОЛЛИГИ

✦
ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
КОНФЕРЕНЦИЯ

Расулова Н. С. <i>Хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш даври талаби</i>	213
Raxmonova G.Sh. <i>O'zbekistonda xotin-qizlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va ularning jamiyatdagi faol ishtiroki</i>	215
Raxmonova G.Sh., Idiyeva M. <i>Ayolning oilada va jamiyatdagi o'rni</i>	217
Saidova X.X., Nimatova M. <i>Transformatsiya uslublaridagi liboslarni loyihalash</i>	219
Sattorova D. M. <i>Women's activities have reached a mature stage</i>	222
Султонова Н.Р. <i>Экфрасис в рассказе И. А. Бунина "Безумный художник"</i>	225
Toshmurodova S.Q. <i>Ikkinchi jahon urushi yillarida Surxondaryolik jangchilarning frontda ko'rsatgan jasorati.</i>	227
Turdiyeva M.J. <i>O'zbekistonda ayollarga yaratilayotgan imkoniyatlar va jamiyat rivojida ularning o'rni</i>	231
Turolova P. <i>Zulfiya bo'riyeva ijodida milliy iftixor va vatan tuyg'usi tasviri</i>	233
Усанова Р., Усанова Г., Абдурахмонова З. <i>Жамиятда аёллар мақомини кўтариш даври талаби</i>	236
Файзиева М.С <i>Особенности развития жанра "short story" В английской литературе</i>	237
Xakimjonova N.G`. <i>O'zbekiston ssr tarixidagi birinchi rahbar ayol yodgora nasriddinovaning faoliyati</i>	240
Хакимова М.Ф., Каюмова М.Ш. <i>Маърифатли жамиятни қуришда хотин-қизларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш</i>	242
Xayrullayeva M. <i>Women Access to Higher Education in Britain up to the Turn of the 20th Century.</i>	244
Xayrullayeva M.O`. <i>Yangi o'zbekistonda xotin-qizlar masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi</i>	247
Hamroyeva S.H., Abdusalomova N.B. <i>Yangi O'zbekistonda davlat strategiyasi darajasida e'tibor qaratilayotgan ayollar mavqeyi</i>	250
Shamshiyeva V. <i>Xotin - qizlarning o'rni va mavqeini oshirishda davlatimiz tomonidan olib borilayotgan islohotlar</i>	253
Sharipova M.B., Ramazonova F.U. <i>Ayollar estetik tafakkurini boyitishda qahramonlik eposining o'rni</i>	255
Шаропова Н.Р. <i>Ўзбекистонда тадбиркор аёлларнинг салмоғини оширишга доир муаммолар ва ечимлар</i>	257
Шин М.В. <i>Современный герой в романе XXI века</i>	260
Shodmonova M.S. <i>Milliy liboslarning zamonaviy va milliy brendlarni yaratilishini tahlil qilish.</i>	262
Юлдашева О.Б. <i>Образ востока в рассказах а.волоса</i>	264
Яхшибоева Н.Э. <i>Бадиий таржимада колористик ибораларнинг ўрни</i>	266
ПЕДАГОГИКА, ФИЛОЛОГИЯ, ПСИХОЛОГИЯ	

**AYOLLAR ESTETIK TAFAKKURINI BOYITISHDA QAHRAMONLIK
EPOSINING O'RNI**

**РОЛЬ ГЕРОИЧЕСКОГО ЭПОСА В ОБОГАЩЕНИИ ЖЕНСКОГО
ЭСТЕТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ**

**THE ROLE OF THE HEROIC EPIC IN ENRICHING WOMEN'S AESTHETIC
THINKING**

Buxoro davlat universiteti, Maktabgacha ta'lim kafedrası o'qituvchisi

Sharipova Maxbuba Baxshilloloyevna,

Buxoro davlat universitetining Pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Ramazonova Feruza Umedovna

Annotatsiya: Maqolada ayollarning oila va jamiyatdagi mavqeyini yuksaltirish, ularning ma'naviy-ruhiy dunyosini boyitishda qahramonlik eposining o'rni, milliy epik dostonlarimizni o'rgatish orqali yosh avlodning ruhiy va ma'naviy dunyosini boyitish masalasi bayon etilgan.

Аннотация: В статье рассматривается вопрос повышения положения женщин в семье и обществе, роль героического эпоса в обогащении их духовно-духовного мира, обогащении духовно-духовного мира молодого поколения путем обучения нашим национальным эпосам.

Annotation: The article describes the issue of raising the position of women in the family and society, the role of the heroic epic in enriching their spiritual and spiritual world, and enriching the spiritual and spiritual world of the young generation by teaching our national epics.

Kalit so'zlar: xalq og'zaki ijodi, folklor, ma'naviy, tarbiyashunos, hikmat, donolik, aql-zakovat, oqilona, yozma adabiyot, maqol, naql, otalar so'zi, donolar so'zi.

Ключевые слова: устное народное творчество, фольклор, духовный, воспитатель, мудрость, ум, сообразительность, разумный, литература, пословица, афоризм, слово отцов, слово мудрецов.

Kewords: folklore, folklore, wise, spiritual, tutor, orally, wisdom, mind, ingenuity, reasonably, literature, proverb, aphorism, words of fathers, words of wise men.

Ma'lumki, gender – xotin-qizlar va erkaklar o'rtasidagi munosabatlarning jamiyat hayoti va faoliyatining barcha sohalarida, shu jumladan siyosat, iqtisodiyot, huquq, mafkura va madaniyat, ta'lim hamda ilm-fan sohalarida namoyon bo'ladigan ijtimoiy jihat hisoblanadi.

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Xalq og'zaki ijodi namunalari ma'naviy qadriyatlar tizimining asoslaridan bo'lib, xalqimizning uzoq asrlik o'tmish tarixi, yashash tarzi, urf-odatlar, axloqiy qarashlari, tafakkuri, olamni badiiy-estetik idrok etishning o'ziga xos shakli sifatida beqiyos qadriyatga ega. Folklor asarlari mag'zidagi hikmat har bir davrda yangidan anglanadi, zamon talablariga mos talqin topadi, xalqning ma'nan boyishiga xizmat qiladi. Xalqimizning mustaqillika erishgani va jahon hamjamiyatida munosib o'rnini egalashi tarixiy voqea sifatida folklorshunoslik sohasining ham yangi bosqichga chiqishiga imkon yaratdi. Milliy epik dostonlarimiz asrlar mobaynida xalqimizga juda katta ruhiy va ma'naviy quvvat berib kelayotir. Shuning uchun ular ma'naviy qadriyatlarimizning alohida tarkibiy qismi sanalanadi. Xalq dostonlari nafaqat og'zaki ijod bilan bog'liq badiiy an'alarimizni, balki milliy maishiy an'alarimizni, betakror va go'zal urf-odatlarimizni avlodlardan avlodga yetkazishda alohida e'tiborga loyiqdir. Shu sabab ularni o'rganish milliy an'alarimiz tarixini, o'z madaniyatimiz kuch-qudratini chuqur idrok etishga katta yordam beradi. Eng muhimi, xalq dostonlari milliy an'alarimizni yoshlar ongiga chuqur singdirish, har tomonlama yetuk barkamol avlodni tarbiyalab voyaga yetkazishda muhim rol o'ynaydi. «Alpomish» dunyo estetik tafakkuri tarixida kamdankam uchraydigan favqulodda va noyob badiiy hodisalardan biridir. Uning favqulodda va noyobligi shundaki, qadimiyatda yaratilgan bu ulkan epos baxshilar tomonidan asrlar davomida kuylanib, jonli epik an'analarda og'zaki ravishda bizgacha yetib keldi. Shuning uchun ham u bugungi kunda qadimiyatning buyuk bir ehsoni, o'zi yaratilgan davrning umumiy dunyoqarashi, ayni paytda jonli an'anaviy ijod va ijro sharoitlarida xalq ommasi ruhining obyektiv holatini davrlararo ifodalab, mazmun va shakl jihatidan goh kengayib, goh torayib, ko'plab variantlarda va xilma xil ko'rinishlarda ajdodlardan avlodlarga yetib kelgan adabiy yodgorlik, xalq milliy tarixidagi qahramonlik voqealarining afsonalar qobig'iga o'ralgan o'ziga xos badiiy ifodasi, buyuk epos sifatida baholanadi. «Alpomish» dostoni bundan ming yil oldin turkiy xalqlarning qadim dostonchilik an'analari asosida xalq og'zaki ijodi namunasi sifatida yaxlit doston shaklini olgan bo'lsada, aslida "Alpomish" dostonining eng qadim qatlamlari miloddan avvalgi yuz yilliklarda yurtimizda kechgan jarayonlarning badiiy talqinini o'zida aks ettirgan. Qo'ng'iroq qabilasining turli hududlarga siljishi va ularning yangidan shakllanayotgan xalqlar tarkibiga kira borishi natijasida doston boshqa urug' va elatlarga ham o'tib, ularning epik an'analari asosida qayta ishlana borib, juda keng tarqaldi va nihoyat, uning yaratilishida ota-bobolari ishtirok etgan har bir xalqning o'z eposiga aylandi.

Xalqimiz qadim-qadimdan ayolga hurmat-izzat, e'tibor bilan munosabatda bo'lgan. Badiiy adabiyotda keltiriladigan o'xshatishlar-u, qiyoslashlarni bunga misol qilsak bo'ladi. Ayniqsa, oilada yor, ona sifatidagi oliy burchi – farzand tarbiyasi, uning jamiyatdagi o'rnini belgilab beradi. "Alpomish" dostonidagi Barchinoy obrazi orqali ushbu tasavvurlar yaxshi ochib berilgan. Barchin o'zbek eposida alp ayol obrazi sifatida gavdalanib kelingan. BARCHIN (Barchinoy, oy Barchin, gul Barchin, Barchin suluv) — "Alpomish" dostonidagi yetakchi obrazlardan. Boysarining qizi. Alpomishning sevgilisi. Barchin mard va dovyurak qiz. U xalq og'zaki ijodidagi qahramonlik eposiga

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

xos Botir (Alp) qiz haqidagi an'anaviy obraz hisoblanadi. Turkiy xalqlar Barchin obrazi orqali xotin-qizlarga o'z samimiy munosabatlari, katta e'zoz va hurmatlarini bildirganlar, asllar ham yuksak insoniy qudrat va shon-sharafga ega ekanligini kuylaganlar. Ba'zi tarixiy rivoyatlarda Barchin o'g'uz qabilalariga beklik qilgan ayol, deb ta'riflanadi (uning maqbarasi Sig'noqaj 5 kilometr Janubi-Sharqda joylashgan). Barchindan kelgan xatni otasi tomonidan sandiqqa solinib, o'g'lidan yashirilganini bilgan singlisi Qaldirg'och xatni topib, do'stlari bilan ziyofatda o'tirgan Alpomishning oldiga boradi. Hammaning oldida akasiga qarab: ... *Aka, senga aytadigan arzim bor, Talash bo'пти biyning qizi - zulfakdor. ... Mard yigitning yori talash bo'lami, Er yigitning yorin qalmoq olami? ... Umid tortib senga arza qilibdi, Xat ko'tarib o'n boybachcha kelibdi. Anglamay otama xatni beribdi, Otam xatni bul sandiqqa solibdi. Endi bilib, singling olib kelibdi, Qalmoqlardan checham jabr ko'ribdi. Aka, aytgan so'zim og'ir olmagin, Narmoda ishini bunda qilmagin...* -deb muroajaat qiladi. E'tibor bering, singil bemalol akasiga qarab barchaning oldida erkak kishi ham shunday bo'ladimi degan ma'noda unga nisbatan qo'rs ishlatilgan bo'lsa-da, Barchinning gaplari qaysidir ma'noda da'vat, jangovarlikka undashi ham fikrimizning dalilidir.

Barchinning begona yurtda o'zini va xalqini alplarga xor qildirib qo'ymasdan jasurlik bilan alplarga shart qo'yishi, tom ma'noda haqiqiy o'zbek ayolida uchraydigan vafo, sadoqat, o'tkir bilim va nazokati bilan muammoga yechim topgani ham o'sha zamonlarda ham o'zbek ayolining ilm o'rgangani, qilich tutish, kurash tushish, ov qilish, dushmanga kerakli joyda zarba bera olish, o'zini himoya qilish kabi o'sha paytlarda mavjud sport turlari bilan shug'ullangani, qo'rqqanidan o'z fikrini bayon eta olishi, o'zga yurtda ham o'z nomusi uchun kurashda mardlik ko'rasata olgani, o'rta asrlarda o'zbek ayollari odam hisobida bo'lmagan, ularga qul yoki past tabaqadagi inson deb ayta olmasliklariga, hatto hozirgi Gender tenglikning mavjudligiga guvoh bo'lishimiz, dostonning qahramonlik to'g'risidagi haqiqiy nodir asar ekanligidan dalolatdir. Yana bir holat, Alpomishning kurash tushish shartida Ko'kaldoshdan sal qolsa yengilayozgan paytida:

O'n ming uyli qo'ng'irotni qizlari bilan, Barchin kanizlari bilan tomosha qilib, bularning olishganini ko'rib, Hakimbekka qarab bir so'z deb turgan ekan: *Qizlar sizni narmoda deb aytadi, Qizlarning aytgani menga botadi. Mardlar olishmaydi siltab otadi, Maydon bo'lsa, ish ko'rsatib ketadi, Bo'sh odamning ishi keyin ketadi. ... Yor so'ziman sherdil bo'lib ketadi, Chirpib Ko'kaldoshni ko'kka otadi, Ancha yer havoga chiqib ketadi. Xaloyiqlar ko'kka boqib qaradi, Olchi-chikka bo'lib, shunday aylanib, Alp Ko'kaldosh bul osmondan keladi, Kallasiman kelib yerga uradi, Shunday qilib Ko'kaldosh ham o'ladi...*

Alpomishning bo'lajak rafiqasidan eshitgan bu gaplari uni yana oyoqqa turishga, raqibini ulotqirib, jangda g'olib bo'lishiga asosiy omil bo'ldi desak, mubolag'a qilmagan bo'lamiz. Biz ilgari surmoqchi bo'lgan fikr asosida dostonidagi ayollarning tasviri, ularning o'sha davr jamiyatidagi ayollarning hech bir maslada yoki holatda erkaklardan kam bo'lmaganligi, oila va jamiyatda erkaklarni oldinga intiltiruvchi,

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

ruhlantiruvchi, da'vatlovchi kuch ekanligi va bu hozirgi kunda ham mavjud ekanligini ko'rishimiz mumkin.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Каримов И.А. "Алпомиш" достонининг 1000 йиллигига бағишланган тантанали маросимда сўзланган нутқ. – 1999 йил 6 ноябрь.
2. Алпомиш. Достон. Ўзбек халқ қаҳрамонлик эпоси / Айтувчи Фозил Йўлдош ўғли. Нашрга тайёрловчилар Ҳ.Зарифов ва Т.Мирзаев. – Т.: Шарқ, 1998. – 400 б.
3. Berdi baxshi(Berdiyori Pirimqul o'g'li). (2013). Alpomish 2-jild.(B163) – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyotining matbaa ijodiy uyi. jild.(B.275) –Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyotining matbaa ijodiy uyi
4. Жўраев М. Ўзбек мавсумий маросим фольклори. – Т.: Фан, 2008.–290 б.
5. Жўраев М. Фольклоршунослик асослари.: Ўқув қўлланма. – Т.: Фан, 2009. – 192 б.
6. Ўраева Д. Яхшиларга ёндашиб // Охунжон Сафаров. Ижодий портрет. – Т.: Мухаррир, 210. – Б.75-78.
7. Шарипова М. Б., Муродова Ш. Ш. ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ОБРЯДОВ В ЭПОСЕ «АЛПОМИШ» //Научный журнал. – 2020. – №. 9. – С. 32-34.
8. Шарипова М. Б. и др. ПРОФЕССИЯ «УЧИТЕЛЬ» И ЕЁ РОЛЬ В ОБЩЕСТВЕ //Проблемы педагогики. – 2020. – №. 1. – С. 24-25.
9. Baxshilloyevna M. S., Shuhratovna M. S. Description and interpretation of wedding customs in the epic" Alpomish" //Middle European Scientific Bulletin. – 2021. – Т. 11.
10. Sharipova M. " Alpomish" dostoni-o'zbek xalqi tarixi badiiy ifodasi //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2020. – Т. 1. – №. 1.
11. Sharipova M. O'quvchi yoshlar tarbiyasida o'lmas an'ana va marosimlarning ahamiyati //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2020. – Т. 1. – №. 1.
12. Sharipova M. Qahramonlik episi-milliy madaniyatimizning nodir hazinasi (" Alpomish" dostoni misolida) //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2020. – Т. 1. – №. 1.
13. Sharipova M. O'lmas an'ana va marosimlar-ma'naviyatimizning nodir hazinasi //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2020. – Т. 1. – №. 1.
14. Ахмедова М. Ш., Шарипова М. Б. ВОСПИТАНИЕ РЕБЕНКА НА ОСНОВЕ НАРОДНЫХ ТРАДИЦИЙ //Молодежь в науке и культуре XXI в.: материалы междунар. науч. – 2016. – С. 118.
15. Шарипова М. Б., Истамова З. Особенности этического воспитания детей дошкольного возраста //Вестник магистратуры. – 2020. – №. 1-5. – С. 39.
16. Шарипова М. Б., Саъдуллаева М. Б. К. РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ //Проблемы педагогики. – 2020. – №. 6 (51).